

Nro 4.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Költ Bétsben Böjtmás Havának 29-dik napján
1793. esztendőben.*

---

*Egyél, igyál, nintsen pokol, tsak a' pupok mondgyák,
A' mi van is, náddal kertelt, a' kurutzok vijják.*

Illyen gonosz principiuma vólt hajdan az *Epicurus* tanítványinak, illyen vólt az ő utánok élt *quasi* Filozofusoknak, az úgy nevezett Deistáknak, illyen vagyon még ma is sok világhoz ragaszkodott, testiségbe merült *Bachus* és *Venus* maradékainak, a' kik úgy élnek e' világon, mintha sem Isten, sem ördög, sem menyörizág, sem pokol, sem törvény, sem büntetés nem volna, mintha a' test alkotmányának öfzve omlása után a' lélek is előbbi semmiségébe térne vissza. Az Istennek és törvénynek lételeket a' minden

napi tapasztalás bizonyította. A' poklot úgy írják le a' régiak, mint minden ki gondolható kínoknak helyét. Nem ilyen pokolé most Frantzia Ország, mellyben az előjárók a' népet, ezek amazokat despotisályák és nyomorgattyák. — A' pokolban szüntelen való gyűlölség, harag, káromlás, és egymás tselekedeteinek szemre való hányása vagyon. — Eppen ilyen szomorú állapotban vagyon mostan Frantzia Ország, holott a' gyűlölség a' királyi hívségben állhatatos hazafiakat hazájokból ki űzte, földön futókká tette; mint a' vezett eb égyik a' másikat marta, martzongja és rágalmazza; holott tsaknem minden napon szakadások támadván még a' nemzet képét viselők között is, égyik a' másinak gonosz tselekedeteit lobbantya szemei eleibe, annyira el foglalta őket az irigységnek lelke, hogy tsak 24 óráig tartó tsendesség sem tarthat közöttök. A' pokolban véghetetlen éhség és szomjúság kínozza az el kárhoztakat. — Frantzia Ország is, ez az Európai pokol, végső szükségre jutott, sok ezer embernek nintsen egy falat kenyere, kéntelenek vagy köldülni, vagy a' kereskedőknek, sütőknek, mélfárosoknak, eleség árulóknak boltjaikat erőszakosan fel verni, a' mit azokban találnak el ragadozni, és magoknak, 's gyermekeiknek éhségeket a' prédával enyhíteni. Hogyha tsak ezten-deig tart még ottan a' Revolutió, hogyha annak karjain és lábain, az el ájulásig eret nem vágnak a' szövetséges fejedelmek, el merem mondani, az egész Ország semmivé lesz, gabona termő földjei bogáts kórót, szálló hegyei vad egrest fognak termeni, városai, falúi, majorjai el pusztúlni, lakosai éhség, nyavalya, dög halál 's fegyver által meg emésztenni, a' kik életben meg maradhatnak is, azok is azon dalt fűjni, mellyet hajdan dúdolgatának a' Babylóniai fogságra vitetett Zsidók: *A' mi örökségeinket idegenek birják.*

Azt mondám, hogy a' Frantzia Országi pokolban a' Frantziák az ördögök, nem mondom,

mindnyájan, közöttök is találtak sok jó szívű, hazájoknak romlottságán és romlásán titkon siránkozó jó hazafiak, de sokkal többen ördögök. A' mint a' régi babonáság az ördög ábrázattját le rajzolta, annak színe fekete, komor ábrázattya, vérben forgók szemei. Eppen ilyenek a' Frantzia patrióták, lelkek ismerete fekete, semmi jó érzékenység nintsen hennek, minden emberiséget le vetkeztek magokról, hasonlók a' mérges skorpiókhöz, kik vér ital által kívánniák szomjúságaikat enyhíteni; hasonlók a' Nilus folyó vizében lakozó krokodilusokhoz, melyek; a' miképen a' természet históriának írói meg jegyzték, tsupán méreggel izzadó szemeiknek tekintetek által is meg ölik az embert. — Az ördögnek főbb erköltsi tulajdonságai az irigység, hazugság, másoknak el tsábitása és veszedelembé való ejtése. Epen ilyen carachterje vagyon a' Frantzia pokolban lakó ördögöknek. Ők irigyelvén az uralkodó familiának boldogságát, ősi birodalmaitól és örökségeitől meg fosztották, hazájokból ki üzték, minden jövedelmeiktől meg fosztották. — Nemtsak irigyek, hanem egyszers mind hazugok is ezek a' Frantzia ördögök, a' kik jó szívű fejedelmeket tékozlással, despotismussal, nemzetéhez való hűségtelenséggel, haza árulással vádolták, végtére fel kenétték fejét is el üttették. — A' másoknak el tsábitása 's meg tsalása egy kiváltképen való tulajdonsága, az ördögnek, mellyet e' világnak még tsetsemő korában, Éva első anyánk meg tsalása által elegendőképen meg bizonyított. Ennek a' tsábitó első ördögnek nyomdokait követték a' frantzia ördögök is, ők nemtsak tulajdon attyokfiait, hanem a' Német birodalomnak szomszéd lakosait is ördögökké tették, ártalmas gondolkozásoknak módját beléjük öntötték, hűségtelenné tették, törvényes uraikhoz, 's ez által végső veszedelembé ejtették. Nemtsak hazug és tsábitó, hanem tolvaj is az ördög, — el lopta az első embernek ártatlanságát és boldog állapotját. Gondolá!

sem lehet a' frantzia ördögöknél nagyobb tolvajokat, el lopták a' népnek királyokhoz hajló szíveket, véres verejtékkal keresett vagytonokat, el lopták ki költözött attyokfiainak örökségeiket; el lopták más nemzeteknek, nevezetesen az Austeriai Belgyiomnak, a' Moguntziai választó Fejedelemségnek, 's több ez előtt, 's még most is el szenvedhetetlen jármok alatt nyögő tartományoknak, városoknak és faluknak gyűjteményeiket, el lopták leg drágább kintseket, a' kégyességét. — Az ördögnek se hite, se vallása nintsen. Illyen isten, hit, vallás nélkül valók a' Frantzia ördögök, sem istent, sem örökkévalóságot, sem fel támadást, sem jövendőbeli megjutalmaztatást és büntetést nem hisznek, melly tulajdonságaiknak elegendő példáit mutatták, sok isten tiszteletére rendeltetett egyházaknak megúndokítása, az óltároknak, templomi ékekségeknek le rontása, a' frantzia új Constitutióra meg nem esküdött papoknak számkivetésben való küldetések, a' klastromok jövedelmeinek el ragadása és a' szerzetes szüzeknek meg szeplösítetések által. Egy szóval, nem lehet az istentelenségnek, hit 's vallás nélkül valóságnak olly nemét gondolni, mellyet a' Frantzia országai ördögök néhány elzindóktól fogva nem gyakorlottanak volna. — Az ördögök között is vagyon rang és elsőség, közönségesen *Plutó* tartatik az ördögök fejedelmének lenni, ez után halgatnak a' több apró ördögök. — A' Frantzia Országai ördögök között *Egalité-Filép*, a' vólt Orleáni hertzeg a' *Plutó*, Lucifer vólt *Mirabó*, de már ötet egy nállánál hatalmasabb ördög el vitte; harmadik fő ördög *La Fayette*; de ötet lántzra köttette, 's a' Magdeburgumi setét pokolba vettette a' Prussiai király. Ő utánna következik *Pethion* Páris városának fő polgár mestere, *Roberts-Piarc*, *le Brün*, *Marat*, 's több N. Gyűlésben tanátskozó ördögök, kiket nem sokára olly pokolra fognak a' izövétséges fejedelmek szállítani, mellyben örökkévaló sivás-rivás és fogaknak tsikorgatása leszen.

Utollyára még az a' tulajdonsága is vagyon a' pokolbeli ördögök fejedelmének Plutónak, hogy ő fejedelemsége alatt lévő nagyobb és apróbb ördögöket ki küld e' széles világra az emberi nemzetnek törbe való ejtésekre. A' Frantzia pokolbeli ördögöknek fejedelmei is egész Európába ki küldötték a' szabadság hazug apostolait, olly fel tétellel, hogy azok veszedelmes értelmeknek mérges konkoly magvait minden nemzetek között ki szórják, a' népet fejedelmeik, a' jobbagyokat uraik, a' kötséget előjáróik, a' polgárt polgár társaik, a' nyáját páfztorjaik ellen támaszszák, és meg lábolhatatlan gyűlölséget szerezvén közöttök, egész Európát vér fürdőbe ültetsék, és mint hajdan a' Görög ifjúságnak bődögságát irigylő tyranusok a' bölts Socratessel bántanak, halálos eret vágalsanak karjaikon. — Sok illy frantziá szabadságnak apostolai mentenek Angliába, Hollándiába, a' N. Birodalomba, Spanyól Országba, és az Austriai 's Orosz birodalmakba, a' kik mint a' sívó rivó oroszlánok jártak, költek, minden tehetségeiket a' szelid juhoknak el nyelésére fordították. Meg lehetős előmenetelt is tettek Scotziában, Hyberniában, a' frigyes Belgiomban és a' Német birodalomban, de féltő, hogy mind az Apostoloknak apostolságok, mind a' tanítványoknak az új tudománynak bé vétele torkokra ne forjon. — Nemtsak illy titkos, hanem nyilvánvaló és fegyveres apostolokat is küldöttek a' Frantzia ördögöknek Fejedelmi a' N. Birodalomba, az Austriai és frigyes Belgiomba. — Ezeknek a' Frantzia pokolbeli fegyveres apostoloknak fő kórmányozói *Damourier*, *Custine*, *Valence*, *Miranda* 's a. t. Generálok; de a' miképen más úttal már láttuk, és majdan tapasztalni fogjuk, az Austriai és Prusziái ég alatt született és neveltetett fegyveres apostolok nemtsak ki üzték őket a' Lüttichi, Hollándiai és Belgiomi paraditsom kertekből, hanem egynéhány ezer frantzia pokolban nevedett fegyveres apostolokat is küldöttek az örökké-való po-

kolba. — A' mint a' jelenvaló környül állások mutatják, fellyebb nevezett vezérjeik-is nem sokára a' setéttségnek lántzaival fognak meg köztöztetni. — Hogy Frantzia Ország valóságos pokol, és a' Frantzia patrióták et *consortes* valóságos ördögök legyenek, úgy tartom, elegendő okokkal meg bizonyítottam.

Párisból Mártiusnak 12-ik napján érkezett levelekből is

Ezen folyó hólnapnak 9. napján juta, úgymond, hozzánk Belgiumból egy igen izomorú hir, melyet az onnan el futott katonák az egész várasou el terjesztvén, félelemmel és szomorúsággal borították bé a' lakosokat. — Tsak hamar azután, úgymint dél után 3. órakor a' N. Gyülésbe menvén a' váras fő Polgár mestere jelentést tett arról, hogy ő közönségesen ki hirdettette a' nép között, hogy fegyvert fogjanak. — A' minthogy valósággal úgy is vólt a' dolog, minden úttzák-nak izegelet házaira ragasztatott nyomtatott írásban tudtára adattatott a' népnek, hogy a' haza végső veszedelemben forog, és hanemha fegyverhez nyúlánd az ifjúság, rövid idő múlván semmivé fog a' Frantzia közönséges társaságnak új alkotmánya tétetteini. Annakutánna, minden tornyokból fekete zászlók nyujtattak ki, 's lobogtak, mellynek első szemlélésére öszve futott a' nép, és a' közöttök hirtelen támadott lármából azt lehetett vólna ki húzni, hogy az egyesült Austriai és Prusziái seregek immár Párisnak külső várasaiba érkeztenek vólna. — Egész harmadnapig tartott ez a' félelemmel és rettegéssel elegyes zenebona, a' lakosoknak ízíveikben fel forván a' vér, olly sebessen vertek verő ereik, mint-ha ugyan mindnyájan hagymáz betegségben estenek vólna. E' hólnapnak 11. napján, *le Brünnek* és *Damourier* fő vezérnek kezekbe való adattatásokat kívánta a' meg búsult nép a' N. Gyü-

léstől, szükség leszen, úgymond, azt a' haza árú-
lót *Dumouriert* Hollandiából visszsa hívni, ő adott
el bennünket, igen mezfze ki terjesztette seregeit,
kélz akartva verette meg magát. Azután követ-
kezett napon még sokkal nagyobb vólt a' nép
közt támadott zenebona, 600. rongyos lakos ron-
tott bé hegyes törökkel, és botokban rejtetett há-
rom élű nyársakkal a' N. Gyűlésbe, tsak nem
300. irtanak fel a' Nemzet képét viselők közzül
papirosra, olly véggel, hogy őket meg öldöfsek,
a' kik többire vagy el futottak, vagy el rejtették
magokat. — Egynéhány kemény artzúl tsapást
adának *Brisotnak*, a' jelen vólt aszfzonyságok-
nak pedig hátúlsó posfaikban rugdosván, ki üzték
őket a' gyűlés házból. — A' mint hirlelik, gyö-
zött az Orleáni rész, hólnap királyságra fog *Ega-
lite Fílep* kiáltatni. — Ha igaz, hogy ő leszen
a' király, leg fellyebb hat hétig fog királyi méltó-
sága tartani, ofztán meg ölettetik, azután? —
ismét az előbbi idő tér visszsa. — Így kell e'
világnak, addig míg haszontalan salakjától meg
tíztúl, dühösködni.

A' fellyebb nevezett hólnapnak 13. napján
Párisból érkezett tudósítások egy kevéssel tse-
desebb szárnyon jártanak. Az el múlt napokon tá-
madott és a' köfség között uralkodott zeneboná-
nak semmi veszedelmes következése nem vóltan-
ak. A' polgári katonáknak szoros vigyázósága
vitte azt végbe, hogy sem éjjel a' lárma haran-
gok meg nem vonattak, sem a' város kapuinak
vas rostélyos ajtai bé nem zárattattak. — Páris
városa egy ofztályának előülője, egynéhány száz
főből álló szabados katonákat mutatott bé a' N.
Gyűlésnek, hanem egyfzersmind azt is kívánta,
hogy *Dumourier* Generál törvénybe idéztesen ha-
zájához mutatott hűségtelenségeért. Nem tsak a'
Gyűlés, hanem több jelenlévők is meg indulta-
nak e' dolgon, és azt kiáltották a' vádoló ellen:
*Ez az ember valóságos Aristocráta, valósággal az
Anglusok zsóldjában vagon. Marat és Isnárd két
nevezetes Demagogok nagyon boszfzonkodtak az*

említett Előülő ellen, és sok okokkal kívánták azt meg mutatni, hogyha *Dumourier* fő vezér a' kit az egész Frantzia nemzet othon Solonnak, táborban pedig Scipiónak lenni vél, a' táborozó seregtől visszla hivattna, avagy el idegenítettne, olly éles tör adattatna az ellenség kezébe, melyet a' Frantzia köz társaság szívének közepéig szúrna. Felettébb meg pirongattatott a' nevezett Előülő, és az is el végeztetett, hogy a' N. Gyűlésnek *Dumourier* iránt viseltető hajlandósága, szeretete és tisztelete nékie irásban küldettelsen meg. Ugyan ezen napi gyűlésben határozottatott az is meg, hogy egy *Fournier* nevezetű tekintetes polgár, a' ki gyilkos tselekedetekre, és *Péthionnak* meg ölésére únszollotta a' költséget, tömlőtbe vettetésen. *Truguet* fő hajós vezér hajó seregének égyik részével Toulonba visszla ment, olly fel tétellel, hogy elegendő eleséggel meg rakván hajóit, ismét szélnek botsálsa vitorlait, és újjobban hadi foglalatoságaihoz kezdjen.

Mártiusnak 14 ik napján tudtára adta *Bournonville* hadi minster a' N. Gyűlésnek, hogy *Dumourier* fő vezér magát *Valence* és *Miránda* Generálokkal öfzve kaptsolta, az egyesült hadi seregnek kórmányát kezére vette, *Bergopzoom* és *Willemsstadt* ostromlását mások által folytattya, az Austriai Belgiomba lett menetele előtt *Brédát*, *Gertrudenberget* és *Klundert* meg erősítette, és így Hollándiának el foglalásától el nem állott, hanem tsak továbbra halasztotta azt. *Harambun* Generál ellen is hadi processus indittatott, a' ki Frantzia Ország fő Igazgatójának patensét a' Rajna vize mellett fekvő osztályokba ki hirdettette. Ugy láttzik, hogy újjobban vér patak fog Párisban folyni, napról napra nevekedik az új Constitutiót meg únt lakosoknak száma, a' kik inkább akarnak király és törvény alatt élni, mint a' szabattságnak árnyéka mellett éhezni és nyughatatlankodni.

Német Birodalom.

Aquisgranumban e' mostan folyó hólnapnak 11 ik napján költ levelek le nem tudják elegendőképen azon rendkívül való örömet festeni, melyet a' frantzia seregeknek meg verettetése, 's onnan lett ki üzetetése okozott a' lakosokban. Tegnapelőtt este adattatott, úgymond, a' városnak bástyáin fekvő ágyúknak ropogásai, és harangok zúgásai által, tudtára a' népnek, minémű készüllettel és indulattal legyenek a' következtetett napon tartatott örömnep és innep iránt. Tegnap jókor reggel az egész nép, öreg ifjú, kitsiny nagy, gazdag szegény, a' ki helyet kaphatott, fel gyülekezett a' *Szüz Mária* templomába, holott sok ágyú ropogások alatt el végeztetvén a' szent mise, kiki halát adott édes Teremtőjének a' Ts. K. hadi seregeknek szerentsés győzedelmeikért, és sok háláadó 's jókat kívánó sohajtások között tért vizszá házához. Az egész áldott napot vigság, öröm, 's nyájas együtt társalkodások 's belzélgetések között töltöttek el, este az egész város égő lámpásokkal vólt meg világosítva, az ágyúk ropogtak, zengettek a' külömb-külob-féle muzsika szerzámok, az egész polgárság meg részegedett a' nagy öröm borának itala miatt, illetén szüntelen való hangok verték a' tsendes levegő eget: *Éllyen Ferentz Császárr! éllyenek vitéz hősösei! áldás terjedjen ki a' német nemzet fegyverére!*

A' Prussiai király szolgálatyában álló Braunschweigiai Printz *Fridrik*, az uralkodó Hertzegnek *Ferdinándnak* testvér öttse, ezen hólnapnak ötödikén szerentsésen meg vette *Rüremondot*, az Ausztriai házhoz tartozó felső Geldriának szép városát. Erről a' történetről, a' mennyi újság leveleket olvastam, annyiféleképen belzéllettenek, e' vólt az oka, hogy arról mind ekkorig halgattam. Most már illetén hitelt érdemlő pennából folyt tudósítást közölhetek arról olvasóimmal. Első-

ben is a' *Svalm* vize mellett fekvő Bügg városának vidékén készítettett frantzia sántzokat és batériákat, az az, föld várakat támadta meg az említett Brunsvigiai Printz, 's azokból űzte ki az ellenséget, 's úgy akart ofztán *Wenkheim* Ts. K. Generállal égyetemben *Rüremondra* ütni, de oda érkezvén üresen találta a' várast, még előre ki lódúltak onnan a' Frantziák. Ekként minden vérontás nélkül jutván a' városnak birásához, mind ketten által költöztek a' Móza vizén, senki sem vólt, a' ki meg akadályoztatta volna őket által menetelekben.

Hollándia.

Tudva vagyon előttünk, hogy *Brédát*, a' főzetséges Belgáknak Brabántziában fekvő városát, minden vesztesége nélkül el foglalta *Dümourier*. *Brédát*, mellyet mind a' természet, mind az emberi elméség győzhetetlenné tett. — *Brédát*, mellyhez igen nehéz az ingoványos föld és sok tók miatt férkezni; mellyet *Spinola* Spanyol Generál, a' múlt századnak leg nevezetesebb hérosza 1625. elzt. 10. hólnapi ostromlása után is igen nehezen vehete meg. *Dümourier* Frantzia Generál pedig allig múltatott 10. órát alatta, és már birtokába vetette azt. Ugy láttzik hogy nem ón és vas, hanem arany golyóbisokat lövöldözött ő oda bé, másként lehetetlen lett volna néki olly rövid idő alatt böldegúlni. Vagy talám tsupán emlékezete által rettentete el az abban fekvő Hollándiai őrizetnek kórmányozóját *Byland* Grófit. — Vagy talám ez is azok közül a' hűségtelen hazafiak közül való vólt, a' kik az Orániai Háznak titkos ellenségei lévén, ki terjesztett karokkal fogadták a' pártos Frantzia sereget magok közzé. — Akárhogy 's akár mint légyen a' dolog, nem vizsgálom, elég az ahoz, hogy a' Hollándiai Rendek ökemét a' katonai tömlötzbe vettették, és hadi törvényt parantsoltak ellene tétet-

ni, mellyben Generál Lieutenant *Hokeren* az előülő. Nem sokára meg tanít bennünket az idő, mitsoda indító okból undokította meg *Byland* Gróf Uram eddig keresett érdemeit. — Hogyha *Mastricht*hoz illy könnyen juthatott volna Gen. *Miranda*, mint *Dumourier* Brédához, úgy olztán köldülő tarifnyát kellett volna a' Hollándiai pénzváltóknak és kereskedőknek magok nyakaikra kötni. — Egész Európának kintstára *Hollandia*, a' melly Európai fejedelem meg szorúl, ottan talál magának segítséget. Ottan vagy az arany, ezüstnek és mindennemű eleségnek tárháza, ott vagy a' rendkívül való jó vajnak és sajtnak bősége, abban fekszik *Amsterdam*, minden Európai kereskedő városoknak királynéja, itten arannyal tölthették volna meg a' Frntziák üres zsákjaikat. Egyedül a' *Martiniesti* Hérósnak *Koburg* Hertzegnék tulajdonithattya *Hollandia* feje felett lobogó nagy veszedelomtól lett meg menekedését.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ugy hallatik, hogy a' Marokkai Tsászár is bé iratta magát a' *Jakobinusok* laistromába, 's a' Hollándiai köz-társaságnak háborút izent. Kétség kívül a' sárgaság paroxismusa környékezte meg ő szakállós felségét. — Ennek orvoslására igen jó a' Hollándiai arany tinctura, mellynek készítéséhez jól értenek a' Hágai és *Amsterdami* patikáriusok. — Félő, hogy ez a' nyavalya *Maroccó* szomszédjaira, u. m. az *Algiriai*, *Tunisi*, és *Tripolisi* tengeri tolvaj lakosokra is el ne ragadjon. Ők is gyakran küzködnek e' nyavalyával. Igy okoskodnak olvasóim: *Maroccó* *Afrika*ban, *Hollandia* pedig *Európában* fekszik, miképen hadakozhatik tehát a' *Maroccai* Tsászár a' szövetséges *Belgák* ellen?

Maroccó (másképen *Marokos*, *Marakásch*) *Amerikai* ország, északra a' közép tengerrel, napnyugotra az *Athlanticumi* tengerrel, napkeletre pedig *Algiriával* határos. Hajdan a' *Maurusoknak*, *Claudius* Tsászár alatt a' *Rómaiaknak*, an-

nakutánna a' Vandalusoknak birtokában volt, végtére az Arabiai Mahometánusoknak kezekbe esett. Eleinte, hól egy, hol más Arabs familiákból származott uralkodója volt, mig nem oltán, a' 16. században egy *Mehemed* nevü Scherif, az az, *Mahomed* Próféta maradékai közül való választatott volna a' *Marocói* fejedelemségre. Kilentz tartományokból ez a' birodalom, hofzfasága 140, szélefsége pedig 250 frantzia mélföld. — Lakosai Maurusok, Arabsok, Breberek, Szeretsenek, Zsidók, Keresztények, és Renegátok; az az Keresztényekből és Zsidókból lett Mahometánusok. A' Tsászár senkitől sem függő fejedelem, szabad tettzése szerént uralkodik, és úgy bán jobbágyainak személyeikkel, és vagyonaikkal, mint a' miképen nékie tettik, semmiféle törvénynek nem ad számot jó vagy rossz tselekedeteiről. — Esztendei jövedelme egy millió piasterre megyen, hadi erejére, eszközökre, és erősségeire való költsége pedig 700,000 piasterre. Szárazon 12000. fegyveres emberre hajó serege 12 apóbb rangú hajókra megyen. — Hasonló indulattal bir a' *Maroccai* Tsászár az Afrikai tengeri tolvaj társaságokkal, és ha pénzre szüksége vagon, hol a' Spanyolok, hol a' Frantziák, hol az Anglusok, hol a' Hollandusok ellen indit hadat, mellyet ezek jól tudván, hogy kereskedő hajóiknak békét hagygyon, egynéhány ezer arannyal ki tolyák a' szemét. Könnyü volna mind a' Maroccai Tsászárt, mind az Algiriai, Tunisi és Tripolisi tolvaj társaságokat az Európai Fejedelmeknek el rontani; de önként nem tselekszik, és egyik a' másiknak rontására él azoknak segítségek által. Némely kereskedő nemzetek esztendei ajándékot szoktak nékiek küldeni. Illyen politicája vagon Európának.

Magyar Ország.

E' világon sem szükségesebb, sem hasznosabb tudomány nints az Ifjúság neveléséről való

tudománynál. E' nélkül senki is sem jó ember, sem jó hazafi, sem jó keresztény nem lehet. Ennek a' tudománynak szükséges voltát minden ki nyílt szemű nemzetek meg ismerték, mind a' régi, mind a' jelenvaló időkben. — A' régi Görög tudósok sok szép jegyzéseket hagytanak magok után az ifjúságnak nemcsak erköltsi, hanem természeti nevelésének módjáról is. Például hozom elő *Plátónak* e' tárgyról szóló munkáját. A' mély századokban ez a' tudomány el múltattott, isupa vakság és erköltstelenség uralkodott abban. Mintegy 40 esztendeje, a' mióta a' Német Országi tudósok fel ébredtek, 's minden elmébéli tehetségeket arra fordították, hogy ifjaiknak jó nevelést adhassanak. *Campe, Basedov, Resevitz, Gedike, Büfching, Iselin, Sander, Seybold* első helyet érdemelnek azok között, a' kik a' jó nevelés által akarták az emberi nemzetet boldogítani. A' leg későbbi maradékok is háládatossággal fognak neveikről emlékezni. — Vajha nemes Hazánk tudósai is fel ébrednének, és inkább ezt, mint más kevésbé hasznosabb tudományt vennék szorgalmatosságnak tárgyául. Ha vala most, a' midőn minden rend és karbeli ifjúság meg vesztegetődött, vólna arra szükség. — Imitt amott találhatunk Hazánkban is olly közönséges tanítók, a' kik valósággal meg mutatták azt, mennyire lehessen a' magyar ifjúságot, a' jó nevelés és oktatás által vinni. — E' mostan folyó hólnapnak 10-ik napján tartatott Komárom Vármegyében *Igmádon* a' Reformáta iskolában tanuló ifjúságnak közönséges meg vizsgálata, melyet a' körül belől fekvő nemesség is meg tisztelt jelenlétele által. Egy onnan jött R. Catholicus embertől hallottam, hogy nemcsak ő, hanem minden jelenlévő urak és afzszonyságok örömmel tapasztalták az Igmánczi tanuló ifjúságnak előmenetelét. Magyar Ország Geographiájából, rövid historiajából, Arithmeticából, Geometriából, és a' vallásbeli tudományból eleikbe adatott kérdésekre, bámulásra méltó készséggel feleltenek. Elő tulták a' mostani uralkodó fejedelmeknek ne-

veiket, és lakó helyeiket számlálni. Jeles próbáját mutatták a' mesterséges éneklésben való tehetségeknek is, mellynek kellemetes hangja könyvekkel elegyes örömet okozott a' jelenvalókban. Ha így vagyon a' dolog, mellynek igazságáról nem is lehet kételkedni, méltó hogy eddig való iskola Rectorjoknak *Bereczky Péter* Urnak emlékezetére oszlopot emeljenek az Igmándiak. Adjon Isten több illy hasznos tanítókat Hazánkban.

Hadi Történet.

Felgyebb immár említettük, hogy *Dumourier* Frantzia fő vezér egyesítette magát *Valence* és *Miranda* Generálokkal, és hogy egyesült erővel akarna Pr. *Koburg* ellen szerentsét próbálni. Ahozképest *Lovanium* és *Bruxella* között öfzve gyűlt frantzia seregeket néhány Belgyiomban fekvő regementekkel öregbitvén, el tökéllente magában, hogy az Austriai seregeket véletlenül meg támadja, 's öfzve rontsa. Éfzre vévén Pr. *Koburg* az ellenségnek fel tett szándékját, bé nem várta, hanem maga fel kereste azt, 's vele *Mártiusnak* 16. napján öfzve találkozván, sűrű ágyú golyóbis záport hányattatott reája. Ő sem maradott adós, ő is tromfal ütötte a' tromfot vízfzra, úgy annyira, hogy a' bé következett setét éjjel vetett ellenségeskedéseknek véget. Ekkor vízfzra húzta ugyan Pr. *Koburg* maga seregét, de koránt sem azért, mintha *Dumouriertől* meg rettent vólna, hanem hogy a' következett ütközetnek alkalmas mézöt választván, annál bizonyosabban el nyerhesse a' gyözedelmi borostyán koszorút. Valósággal el is nyerte, maga hadi mesterségben gyakorlott tudományának segítségével, 's kórmánya alatt lévő hiv Vezéreknek vigyázóságok által. Alig hasada fel *Mártius* 18 ik napjának piros hajnala, a' midön már *Tirlemontnál* láttattak *Dumourier* előjáró seregei, maga is tsak hamar oda érkezett, és dél előtt 8 órakor jelt adatott a' tsátára. Jó eleve éfzre vévén Pr. *Koburg* az ellen-

ségnek szándékát, a' Würtembergiai Printzet jobbra, Gen. *Clairfaitet* balra, Gen. *Benyófszkit* a' sikkra, *Coloredó* Generált pedig a' tsata piatznak közép pontyára állította, és valahányszor közelgetett feléje az ellenség, mind annyiszor szerentsésen vilzsa verte azt. Sem egy, sem más rész nem akart a' másnak engedni, mindegyik szeretett volna a' győzedelemből származott ditsőségben részesülni. Egészlen 11. órákig tartott a' tsata, ég, föld és tenger láttattanak az ágyú ropogások miatt ölzve omlani. Végteére győzött az Austriai fegyver, négy vagy öt ezer pártos frantziát terített a' földre, egynéhány százat rabbá tett, 's több mint harmintz ágyúkat nyert el. A' mi veszteségünk 12. vagy 15. száz holtakból és sebbe estekből állott; 6. batallion gyalog, és 8 Escadron lovas katonákkal küldetett *Benyófszky* Generál, a' meg futamodott ellenségnek üldözésére. — Ezen örvendetes izenettel tegnap előtt érkezett a' Generál Staabtól Gróf *Meerfeld* fő Strázsa-mester Úr, kinek két posta officér, és 24. posta sipos postilionok küldettévé eleibe, nagy örömkialtások között jött bé a' Karinthiai kapun, és minekutánna a' várasnak úttzáit el járta volna, a' hadi Tanáts palotája előtt lováról le szállván, bé mútatta kurirságának gyümölsét. — Még akkor, midön Gróf *Meerfeldet* el küldötte *Koburg* Hertzeg, a' Frantziáknak kergetésében foglalatokodott seregünknek egy része meg nem érkezett. Már most az hadi tanátsnak jelentéséből irtuk ki *Koburg* Feldmarsal mostan vett győzedelmének historiáját. Ennek az Austriai Ulyssesnek a' izsteletére igen szép és elmés deák verseket irt, 's nyomtattatott Udvari Agens *Nemes György* Úr, mellyek méltók arra, hogy titulusokkal együtt a' de iktasuk.

V O T A
 SERENISSIMO PRINCIPI
 DOMINO
 FRIDERICO JOSIAE
 DE
S A X - C O B U R G
 Armorum Imperii, et Caesareo-Regiorum
 contra
 Gallos Imperatori etc. etc.

dum

Is die 1-a Martii 1793. cum optimo successu Campum Martium aperiret, et tribus continuis diebus victoriam reportaret,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a
 Georgio Nemes Agente Aulico
 Hungarico et Transylvanico.

Mars Tibi propitius! Tibi pugnent Sydera! Martis
 Prima dies omen felix, ventura triumphi
 Sit Tua, quam quisquis mensis concluderit, illa
 COBURG, non aliud nomen, signata Calendis
 Praeferat, et per Te sit tunc nova temporis aetas;
 Tunc scribebant Nostri Dilecti Caesaris ampla
 Regna: Thronos COBURG reparavit, reddidit aris
 Sacra, inimica horum suppressa gente superba.

Donec sol circum vastum ter transit orbem,
 Martis sub signo, ter prodixit Victor in armis.
 A Rheno usque amplum Tua Gloria transeat Istrum.

Doct. Decsy Sámuel.